No. 1914 Zaterdag 18 September 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De gewenschte uitkomst.

Wat is de uitkomst uit de geweldige rampen, die de volkeren der wereld blijven treffen, wat is de weg om te ontkomen aan de dreigende vernieling, waarmee bolsjewisme en anarchie heel de maatschappij bedreigen, wat is het middel om een nieuwe en betere menschelijke samenleving op te bouwen?

Die vraag stelt zich de heer H. J. G. Janssen van Raay in een belangwekkend artikel, dat hij schrijft in het democratisch tijdschrift *De Opbouw.*

Tegenover de ontzettende verwarring der volkeren, tegenover de rampen van den tegenwoordigen tijd, staat de schrijver vol verbijstering.

Hoe zijn de menschen in zoo'n staat van verdwaling gekomen? zoo vraagt hij:

Met uitzondering alleen van het Russische behoorden alle volkeren tot de z.g. *beschaafde.*

Bij de meeste had het meerendeel der burgers behoorlijk *onderwijs* genoten, bij alle stond de *wetenschap* in hoog aanzien.

Hoe komt het dan, dat men zich met open oogen, al jubelend, in den afgrond heeft geworpen en nog werpt?

Hoe komt het, dat men nog den weg niet weet, om uit den afgrond op te rijzen tot de hoogere regionen van vrede en geluk?

De schrijver weet daar slechts één verklaring voor, een armelijke verklaring, die het hart met medelijden vervult jegens den eerlijken zoeker, die zoo oprecht de oorzaken van de hedendaagsche débacle tracht te peilen.

Het is de *rechts-nood,* zooals hij het noemt, die de oorzaak is van alle doorstane oorlogsellende en tevens van de rampspoedig na-oorlogsmiseries, welke wij thans doorleven.

En een nieuwe ordening van het recht is het eenige middel, om de maatschappij den waarachtigen vrede te doen deelachtig worden.

Over de afwijking der christelijke zedeleer als oorzaak van het oorlogswee wordt in heel het artikel met geen syllabe gerept.

Aan de groote opvoedende kracht van een waarachtige beleving van het christendom voor hervorming der maatschappij wordt niet het minst de aandacht gevestigd.

Het is uitsluitend de koude wetenschap van het recht, die volgens den schrijver een betere toekomst scheppen kan.

Hoe dat zal moeten geschieden preciseert de schrijver niet. De juiste weg zal wel gevonden worden, meent hij.

Want, zoo zegt de schrijver, „het ware toch al heel droevig, wanneer de kennis van duizenden jaren, die zich in onze hedendaagsche maatschappij heeft opgehoopt, geen inzicht in en geen bevrijding van de toch waarlijk niet geheimzinnige nooden van dezen tijd zou kunnen geven, wanneer in het bijzonder de *Rechts-wetenschap,* na ijverige en buitengewoon scherpzinnige beoefening gedurende twee duizend jaren, geen uitsluitsel zou kunnen geven op de vraag: aan welke eischen het Recht moet voldoen om de behoefte der menschelijke samenleving aan orde en regel te kunnen bevredigen?"

Helaas, we moeten den schrijver teleurstellen.

Niettegenstaande de twee duizendjarige beoefening door de scherpzinnigste geleerden kan de rechts-wetenschap alléén dit niet, kan zij alléén geen uitkomst brengen in de ontreddering, waarmede de samenleving onzer dagen getroffen is.

Wat de uitkomst kan brengen?

Laat de schrijver de Encycliek *Rerum Novarum* van Paus Leo XIII z.g. opslaan en diep in zich zelf overwegen de roerende slotwoorden van dezen magistralen zendbrief:

„De gewenschte uitkomst is voor al te verwachten van een groote uitstorting der liefde, met name de *christelijke liefde,* die de kort samengevatte wet is van het geheele Evangelie, en die, altijd bereid om zich voor het heil van anderen geheel te geven, voor den mensch het zekerste tegengif tegen de beheerlijkheid der wereld en de overmatige liefde tot zich zelf. De taak en de Goddelijke kenmerken van die deugd drukte de Apostel Paulus uit in de volgende woord: „De liefde is geduldig, is goedertieren; zij zoekt niet het hare, zij verdraagt alles, zij verduurt alles."

In behartiging dezer woorden zal de maatschappij meer heil vinden dan in de koude rechtsordening, welke door een wetenschap zonder God wordt opgebouwd.

(*De Voorhoede.*)

R. K. CENTRAAL BUREAU VOOR ONDERWIJS EN OPVOEDING.

De katholieken hebben het eerst de juistheid beaamd van het woord van den nobelen tegenstander het Kamerlid Dr. Bos, dat, na de gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs, een andere en betere dan de politieke strijd tusschen de verschillende richtingen op onderwijsterrein zou worden gevoerd: een wedstrijd, wie het beste onderwijs zou geven, wie de beste staatsburgers en menschen zou vormen.

Steeds voortwerkend in dezelfde lijn zijn de Katholieken, er steeds op uit geweest hun onderwijs te verbeteren en op de hoogte te brengen van de eischen van den tijd.

Er is geen katholiek sociaal werk van grooter beteekenis dan het onderwijs.

Willen wij ook in den komenden tijd onze plaats in het maatschappelijk leven behouden, willen wij in den levensstrijd tot aanval en verweer, bij den socialen opbouw onze volle kracht kunnen aanwenden, dan zullen wij bij de vorming onzer toekomstige mannen en vrouwen hun moeten meegeven een stevigen godsdienstigen grondslag en een behoorlijke ontwikkeling.

Deden wij anders en minder, dan zouden wij onzen plicht verzaken en jammerlijk te kort schieten, maar dan zouden wij ook de kracht onzer partij als factor in het maatschappelijk ontwikkelingsproces op bedenkelijke wijze verzwakken.

Wij zijn noch plichtverzakers, noch domooren.

En daarom mag en moet iedere onbevooroordeelde, van welke richting ook, mede- of tegenstander, het er voor houden, dat de katholieke partij in de nieuwe phase, welke het lager onderwijs intreedt, de katholieke school en daarmee het katholiek onderwijs zal brengen op het hooge peil, dat aan de eischen en behoeften van den nieuwen tijd beantwoordt.

***

Den 29sten Sept. 1919 werd in de Vergadering van het Doorluchtig Episcopaat in Nederland besloten te 's Gravenhage een *R. K. Centraal Bureau voor Onderwijs en Opvoeding* te stichten.

Den 28 Juli 1920 kwam deze stichting tot stand en werd dien dag door den Aartsbisschop Mgr. VAN DE WETERING in tegenwoordigheid van den Minister van Onderwijs DE VISSER, Baron VAN WIJNBERGEN en tal van genoodigden officieel geopend

Deze instelling, eenig in haar soort, welke getuigt van katholieke voortvarendheid, katholiek initiatief, juist inzicht en doorzicht niet alleen, maar daarnaast en daarboven van de nauwgezette en voortdurende zorg van het Doorluchtig Episcopaat voor de belangen, de zuiverheid en ongereptheid van ons katholiek onderwijs.

Een schitterende instelling, noemen we dit R. K. Centraal Bureau en dit is zonder eenige overdrijving.

Een stichting tevens met een grootsche toekomst, een instelling van onschatbare waarde voor het katholiek onderwijs in al zijn soorten en daardoor tevens een krachtige opwekking tot meer intens katholiek leven in ons vaderland.

Ook de katholieke school, de jeugd-organisaties zijn zulke onvolprezen opvoedsters tot een zijn geloof sterk belijdend katholiek.

Hoe kan het dan anders, waar dat onderwijs zoo uitgebreid en principieel mogelijk wordt gemaakt, dat het de algemeene Katholieke Zaak des te intensiever bevordert en dient.

Wat het R. K. Centraal Bureau is en wil?

We hoorden het niet beter betitelen dan met den naam van: *Katholiek Departement van Onderwijs.* Een bureau waar alles, het katholiek onderwijs betreffende, wordt behandeld en behartigd.

Nu Katholiek Nederland te in grijpende hervormingen van Onderwijs en Jeugdwerk ziet tot stand komen, begint het zich meer en meer van de ontzaglijke beteekenis van deze stichting rekenschap te geven. Reeds in de maanden, die aan de opening van het Bureau voorafgingen, kwamen bij den Directeur te Zwolle stapels brieven binnen van besturen en leerkrachten, die raad en voorlichting vroegen en nauwelijks was het gebouw aan het Bezuidenhout in den Haag betrokken, of geestelijken en leeken kwamen al persoonlijk oplossing vragen van moeilijke kwesties inzake onderwijs en opvoeding, hetgeen wel bewijst dat deze stichting inderdaad in een dringende behoefte voorziet. „*De School met den Bijbel,*" orgaan van het Christelijk onderwijs, maakt van de stichting gewag, prees de katholieken om hun voorbeeldige organisatie gelukkig en schreef een krachtige opwekking om hun voorbeeld te volgen.

De katholieken voorop! Daarvan getuige de stichting van dit Centraal Bureau; het eerste en eenige in zijn soort.

Het Bureau is *niet* opgericht om aan bestaande instellingen als de Nederlandsche R. K. Schoolraden voor lager, middelbaar en hooger onderwijs, de Interdiocesane Jeugdcommissie en hare Diocesane onderafdeelingen, de Centrale comité's voor jongens en meisjespatronaten, enz. de *leiding geheel of gedeeltelijk uit de handen te nemen,* maar om in harmonische samenwerking met die lichamen vooral die werkzaamheden van de bearbeiding te hoog loopende, werd dezelve weder gestaakt.

Deze persoon is naderhand naar het eiland Aruba vertrokken met oogmerk om aldaar mede navorschingen omtrent de mijnstoffen te doen. Of hij daarin geslaagd is, is ons tot op dit oogenblik niet bekend. Eenigen willen zeggen, dat hij slechts een korten tijd daar geleefd heeft. (Over het mijnbouwkundig onderzoek van dezen PAULUS PRINTSZ van 1723—1727 kan men meer uitvoerige en betrouwbare gegevens vinden bij HAMELBERG, *De Nederlanders in de West Indische Eilanden,* bl. 141 en *Documenten,* bl. 141—150 *Red. Amigoe*).

Sedert eenige jaren is hier in het zuid-westelijk gedeelte van het eiland op de oppervlakte des aardrijks verspreid, verscheidene steenen gevonden, welke uitwendig ijzerachtig en doorgebroken van binnen met gele blinkende stralen zijn. Deze steenen in een smeltkroes gesmolten zijnde, is gebleken, dat de metalen, welke zij in zich houden, uit ijzer en geel koper bestaan.

Geen mijnwerkers hier op het eiland zijnde, heeft men geen ontdekkingen van meer aanbelang kunnen doen. Echter gelooven wij, dat er overal op dit eiland van deze soort steenen in overvloed bij het opdelven van den grond zouden gevonden worden, maar of het voordeel dat men bij deze bewerking hebben zou, derzelver onkosten goedmaken en de onnoemelijke moeite in een zoo harden grond als dat van Curaçao beloonen zal, trekken wij zeer in twijfel.

(Het vinden van goud op Aruba dateert eerst van 1824 *Red. Am.*)

(*Wordt vervolgd.*)

Curaçao voor honderd jaren.

Uittreksels uit het Rapport van Gouverneur A. KIKKERT.

Gedateerd van 2 Juli 1817.

(*Gepubliceerd door Dr. J. de HULLU, Rijksarchivaris.*)

Kalkbranden. (4.

Het Kalkbranden geschiedt hier op een geheel andere manier dan in Europa. Het eerste, waarmede men een aanvang maakt, is het vergaderen van kalksteenen, een soort van levendige witte steenen van verschillende grootte, welke men aan de oevers der baaien en inhammen van 't eiland vindt. Men wil zeggen dat die welke men ofschoon met meer moeite aan de noordelijke zijde van het eiland vergadert, beter zijn en meer kalk geven dan die van de zuidzijde. Als men nu een genoegzame hoeveelheid van deze steenen heeft, dan gaan de slaven aan het houthakken. Plantagiën, welke van een mangelbosch voorzien zijn, kunnen dit het geschikst doen, daar de mangelboom door zijn dikte en hoogte veel houts oplevert en dicht aan het zeestrand, daar de kalksteen gevonden wordt, groeit. Andere plantagiën daarentegen, die dit voorrecht missen, kunnen maar zeer gebrekkelijk en niet dan met onbeschrijvelijke moeite kalk branden, dewijl men in de bosschen weinig dik hout vindt, tenzij men op de rotsige bergen eenige dikke boomen aantreffe, die de negers uit luiheid nog gespaard hebben, en is dit het geval, dan heeft men nog het hout over berg en dal naar den kalkoven te slepen of te kruien. Ook zijn deze plantagiën, verre van het strand af liggende, van geen kalksteenen voorzien, die zij van andere moeten hebben.

Is er nu genoeg houts gehakt en bij de plaats gebracht, dan worden de dikste blokken op de lengte van de helft der middellijn des cirkels, op welke de kalkoven gemaakt moet worden, gezaagd en binnen den afgemerkte cirkel zoodanig geplaatst, dat het dikste einde tegen den om trek en het dunste naar het middelpunt gekeerd liggen. Hiermede gaat men voort tot op de hoogte van vijf voeten, wel acht gevende dat de tusschenruimte tusschen het dik hout met dunner hout ingevuld worde en in het middelpunt van den stapel een koker van omgeveer een voet diameter blijve, dien men naderhand met spaanders van harstachtig hout opvult om de mededeeling van het vuur van den top naar den bodem des ovens te bevorderen. Deze eerste houtstapel gereed zijnde, plant men rechtstandig op de buitenste kant van denzelven in de rondte twee voeten van elkander staken van vijf voeten hoog, welke met dunne takken omvlochten een soort van band uitmaken, waarin men de kalk steenen, die na eerst geblakerd en klein gestooten zijn, zeer netjes inpakt en in het middelpunt voor instorten bewaart door een van teenen gemaakten koker, welke insgelijks met harstachtig spaanders opgevuld is en tot boven op den top des ovens als een flambouw uitkomt. Vervolgens stapelt men op deze laag steenen, die niet hooger dan vier en een halven voeten wezen mag, weder een laag houts van vier voeten en op dezelve drie en een half voeten steenen, op dezelfde manier als de eerste, dan hierop nog een laag steenen van twee voeten.

De grootte der ovens is onbepaald. Men maakt ze van twaalf, ja van tachtig voet diameter; echter zijn de groote ovens niet voordeelig. Die van 25 a 40 voet zijn de beste.

De zoogenaamde oven bestaat, uit drie lagen hout en drie lagen steenen, wordt bij stil weder aan den top van de flambouw aangestoken, brandt drie, vier tot acht dagen naarmate de grootte en wordt vervolgens gebluscht, van onderen af te beginnen, dagelijks opklimmende tot men den top van den nu geheel in elkander gestorten oven bereikt. Hoe meer water men op dezelven brengen kan, hoe beter en rijkelijker de kalk zal zijn.

Bekrompen en moeilijk zeker gaat alles in zijn werk. Hout en steenen worden gedeeltelijk aangekruid, deels door de negers op het hoofd gedragen. Zoo ook het water tot het bluschen bestemd. De moeite wordt op verre na niet beloond, daar het dagloon en de kost der slaven het bedrag des kalks verre overtreffen, zonder eens het hout en de steenen te rekenen.

De eigenaren van plantagiën dicht bij de stad gelegen verkoopen hun kalk aan de stedelingen voor eigen gebruik, doch de verdere afgelegenen branden die slechts om hun huizen en dammen te repareeren.

De gewone prijs van den kalk is 4 realen (of 16 en twee derde stuivers Hollandsch) het schepel, en wil men alles, hout, steenen, negerloon en rantsoen rekenen, dan komt hetzelve op 7 realen (of 29 en één zes de stuiver Hollandsch) te staan. Het kalkbranden geeft dus hoegenaamd geen voordeel en om die reden maakt men er ook geen werk van dan in den droogen tijd, wanneer de slaven weinig of niets te doen hebben. De kalk wordt zeer zelden ja bijna nooit uitgevoerd, anders zou misschien dit verlies kunnen vergoed worden.

(Een zeer interessante en meer levendige beschrijving van het branden van een kalkoven, ongeveer uit denzelfden tijd dagteekenend, kan men vinden bij Dominé G. B. BOSCH, Reizen in West-Indië enz. dl. I bl. 196. Deze besomt als opbrengst van een kalkoven van 36 voet middellijn; 2400 schepels kalk, die tegen 15 stuivers per schepel verkocht, 1800 fl oplevert. Als eigenaardigheid voegen wij hier nog bij, wat Dné Bosch vermeldt: „Een kalkoven branden en de buren niet verzoeken, dat is, naar 's lands wijze, een volslagen tegenstrijdigheid, Ja, men kan u de menschen nog met naam en toenaam opnoemen, die bij een kleinen kalkoven zulk een groot getal buren verzocht hadden, dat deze meer verteerden dan de geheele kalkoven opbracht." (bladz. 198). *Redactie Amigoe.*)

Minerale Stoffen.

In het begin der 18e eeuw zijn door de Bewindhebbenden der West Indische Kompagnie ter nasporing der minerale stoffen alhier twee personen herwaarts gezonden geworden. Een van deze is kort na zijn aankomst overleden. De ander, Prins geheeten, heeft in het westelijke gedeelte des eilands en wel op de plantagie *Savonet* gemijnd en aldaar een soort van erts gevonden, die volgens hetgeen men door overlevering heeft kunnen vernemen, meestal koper in zich bevatte, doch de onkosten

den te verrichten, welke de leiding ontlasten en vergemakkelijken; b. v. het geven van adviezen — dat geheel kosteloos geschiedt — aan besturen en leerkrachten; het verzamelen van gegevens op het gebied van onderwijs en jeugdwerk, om te komen tot een voordurend volledige en betrouwbare statistiek; het voorlichten van regeeringspersonen; de uitgifte van mededeelingen, van een jaarboek; het uitschrijven van prijsvragen; het aanleggen van een collectie leermiddelen en modellen ten dienste van onderwijs en opvoeding op katholieken grondslag, enz.

Hierboven onderstreepten we een zin om daarop vooral de aandacht te vestigen, want het is geenszins de bedoeling van het Bureau om bij zijn werkzaamheden ook maar eenigszins te kort te doen aan de vrijheid van schoolbesturen, onderwijzers--organisaties enz.

Wat ook zeker met genoegen zal worden vernomen is, dat het Bureau geheel ten dienste staat van de Katholieke onderwijzersorganisaties, voorzoover het daartoe in staat is en in verband met z'n doel. Ook onderwijzend personeel (als particulier) kan zich tot het Bereau wenden, voorzoover zijn zaak niet behoort bij de organisatie. Zelfs zoo algemeen wordt de taak van het Bureau opgevat, dat ieder die inlichtingen wil hebben over de opvoeding of het onderwijs zijner kinderen niet bij het Bureau vergeefs zal aankloppen.

Mag dan een dergelijke instelling niet een schitterende genoemd worden en is het te verwonderen dat de regeering haar bijzonder genegen is en het Bureau den schakel vormt tusschen het Katholiek onderwijs en de regeering?

Het Doorluchtig Episcopaat stelde een Commissie van Beheer en van Toezicht voor het Bureau in, welke bestaat uit de volgende leden: Mr. A. I. M. J. Baron van Wijnbergen, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, Voorzitter; J. G. Jansen, Kapelaan van St. Willebrord binnen de Veste te Amsterdam, Secretaris; Mgr. J. M. van Oers, Vicaris-Generaal van het Bisdom Breda; Dr. L. J. Sicking, Rector van het Lyceum voor meisjes te 's-Gravenhage en Jonkvrouwe A. de van der Schueren te Nijmegen.

Gevolg gevende aan een daartoe strekkende opdracht, diende deze Commissie een voordracht in voor het Directeurschap, waaruit het Doorluchtig Episcopaat benoemde den Zeereerwaarden Zeergeleerden Heer Dr. Th. Verhoeven, kapelaan te Zwolle, die indertijd aan de Katholieke Staatsuniversiteit te Freiburg tot doctor in de wijsbegeerte *summa cum laude* promoveerde op een zielkundige studie, getiteld: *„Levensbeschouwing en Zedelijke opvoeding."*

De Directeur had allereerst te zorgen voor de financiën. Van de Commissie van Beheer en Toezicht, gemachtigd door het Doorluchtig Episcopaat, ontving hij de opdracht aan de Besturen van alle R. K. scholen voor Lager, Middelbaar en Hooger Onderwijs en van de plaatselijke afdeelingen der Jeugdorganisatie een bepaalde jaarlijkeche bijdrage per leerling of beschermeling te verzoeken. Verreweg de meeste besturen gaven daaraan bereidwillig gehoor en zonden hunne bijdragen in. Daarop werd een flink gebouw, gunstig gelegen aan het Bezuidenhout 275 te 's-Gravenhage, aangekocht en voor het Bureau ingericht.

Het archief en de expeditie is toevertrouwd aan den adjunct commies, den heer R. J. H. J. Schiebbelie; de bel-étage omvat een statige vergaderzaal, alsmede de werkkamer en de particuliere vertrekken van den Directeur, die in het gebouw woont; op de tweede verdieping zijn in ruime lokalen de verschillende afdeelingen van het bureau ondergebracht, n.l. de afdeeling Middelbaar Onderwijs *en Koloniën*, die onder de leiding staat van den administrateur den Heer mr. H. de Jong, voorheen werkzaam in rechterlijke en administratieve betrekkingen in Nederl. Oost Indië; de afdeeling Lager- en Nijverheidsonderwijs, waarvan als chef fungeert de administrateur, de heer Chr. L. Wesseling Mzn., lid van den Onderwijsraad en tot dusverre directeur van „Cordi Sacratissimo" te Scheveningen en de afdeeling Jeugdorganisatie, waarvan de leiding voorloopig in handen van den Directeur blijft, totdat daarvoor een geschikte kracht — hoogstwaarschijnlijk een priester uit een der zuidelijke bisdommen — zal zijn gevonden. Nog vindt men hier het lokaal voor de boekhouding en statistiek, welke zijn opgedragen aan den boekhouder, den heer J. F. Reesinck. De aanstelling van meerdere ondergeschikte ambtenaren, klerken en typisten, is reeds geschied of nog hangende.

Het lijdt geen twijfel, of van deze breed opgezette stichting zal onder Gods zegen een krachtige impuls uitgaan, om ons Katholiek onderwijs en Katholieke jeugdwerk op te voeren tot voorheen ongekende hoogte, en de dag, waarop het Bureau door Z. D. H. den Aartsbisschop plechtig werd ingezegend, zal in de annalen van het R. K. Onderwijs als een historische dag worden aangeteekend.

EEN BEROEMD LANDGENOOT.

Over FOKKER, den Nederlandschen uitvinder van vliegmachines, die tijdens den oorlog zijn uitvinding aan Duitschland verkocht en naar Berlijn verhuisde, schrijft een correspondent van het *Handelsblad*:

In de zaal, waarin Frederik de Groote bijna door zijn vader was getuchtigd, ware Wezel's toenmalige burgemeester niet tusschenbeide gekomen, en die thans is ingericht tot kwartier van het Abschnittskommando der neutrale zone, trof ik dezer dagen andermaal den staf officier, dien alle Nederlandsche journalisten, welke in de revolutiedagen in het Roergebied werkten, op de handen hebben leeren dragen, den man, wiens welwillendheid en steeds weer voor inlichtingen gereed staan, bijna spreekwoordelijk was geworden. Wij wisten allen, dat hij gedurende den oorlog een zeer hooge positie bij de luchtvaart had bekleed, niet echter, wat hij me nu vertelde, dat hij een leerling van Fokker was. „Zonder hem had ik deze plaque nooit kunnen krijgen," vervolgde hij, wijzend op het onderscheidingsteeken, hem als commandant van een vlieger—afdeeling verleend. „En zonder Fokker hadden wij ons zeker anderhalf jaar eerder moeten gewonnen geven. Het is een der grootste fouten van het nieuwe regime geweest, dat het de verdiensten van een man als hij niet alleen niet heeft erkend, maar die zelfs heeft durven miskennen. Het lijkt wel, of de democratische geest in Duitschland de superioriteit van het genie niet wil zien. Anders had men een van onze grootste mannen wel hier weten te houden. Laat Nederland hem als 't ware in watten wikkelen — laat het toonen meer begrip van zijn waarde te hebben, dan wij toonden. Het einde hier, was al weer net als het begin: gebrek aan waardeering, kortzichtigheid, chauvinisme — behalve dan van de zijde der vliegers. Maar er waren anderen, die intrigeerden, stookten......

Ik herinner me als gisteren den dag, dat hij voor het eerst in Johannisthal uitkwam met z'n kleine automatisch stabiele machine, waarvan de vleugels niet geheel horizontaal stonden, maar iets waren opgebogen, zoodat zij, bij overhellen naar links of rechts, door den luchtdruk dadelijk weer in evenwicht kwamen. Klein, onaanzienlijk toestelletje in vergelijking met de Taube's, waaraan we gewend waren. We lachten Fokker achter zijn rug uit: met zóó'n ding de lucht in! Maar toen hij was opgestegen, verging ons het spotten: dat was een vliegen, zooals wij het nog nooit gezien hadden. Onmiddelijk kreeg hij opdracht twaalf van z'n machines voor Rijksrekening te bouwen. Zes waren er afgeleverd, toen plotseling de mededeeling kwam, dat men hem de andere zes niet zou afnemen. De kwestie was, dat geen enkele Taube-vlieger in staat was de Fokker-machines behoorlijk op den grond te brengen, indien Fokker zelf hem niet met zijn toestel had vertrouwd gemaakt. Dat beviel den heeren niet, en in het feit, dat ieder vlieger, die overweg kon met de Fokkers, als vanzelfs met de Taube's vloog, zagen zij een depreciatie der laatsten. Dacht Fokker soms, dat er betere machines dan de Taube's bestonden, machines, die fijner georganiseerd waren? Taube's en nog eens Taube's zou Fokker bouwen, en wilde hij dat niet, dan zou men hem zijn vliegschool te Schwerin ontnemen, waarheen hij, na ontvangst der eerste orders, was vertrokken. „Maar Rumpler-Taube's bouw ik in geen geval," verzekerde hij ons dadelijk. In die machines zat, volgens hem, geen toekomst.

Toen begon in Schwerin de merkwaardige reeks proefnemingen, die ik stuk voor stuk heb kunnen volgen. We hadden een soort schuwen eerbied voor wat Fokker deed. Dan verscheen hij, wanneer het mooi weer was, 's morgens tegen vijf uur op het vliegveld; liet de machine naar buiten brengen. Steeg op. Na een poosje weer dalen, een kleine verandering, een verwisselstuk, die liet hij altijd in groot aantal maken. Zoo outstond een nieuwe type.

Toen, als hij noodig vond, twintig maal de lucht in, met een machine, waaraan hij alleen de onmerkbare onvolmaaktheden zag. Maar was het dan ook klaar: geen machine, waarmee wij dat [illegible] ben kunnen doen, wat wij Fokker zagen verrichten.

Onder de leden der „Baude" — zoo duidden Schwerins' ehrentfeste burgers ons aan, wanneer zij ons met min welwillende blikken zagen voorbijsnorren — in de „Bande werd veel over Fokker gesproken; allen voelden hem als een genie, dat in staat was tot dingen, waartoe wij een zintuig schenen te missen.

Ik herinner me een dag, dat hij met een toestel was opgestegen, met een vleugel waarvan hij een stuk had weggenomen om een beter zicht te krijgen. Prachtig scheen hij de machine in de hand te hebben; ze maakte onder hem de vreemdste bochten, blijkbaar volkomen beheerscht. Maar toen hij daalde, schrokken wij van Fokker's lijkbleek gezicht. De bewegingen, die wij voor capriolen van den bestuurder hadden aangezien, bleken allesbehalve willekeurige geweest te zijn. „Ik had nooit gedacht dat ik nog levend beneden zou komen," verklaarde hij. „Door dat venster in den vleugel werd ik van den eenen kant naar den anderen gerukt. Hoe ik het toestel omlaag gekregen heb, weet ik nog niet." Wij zagen er slechts een bewijs te meer in voor Fokker's superioriteiten, die alleen maar niet door de autoriteiten scheen te worden ingezien.

Ik zelf met photo's, stukken, berekeningen etc. beladen, ging eens naar Eberhard, om een quaestie over een nieuw één persoonstype te bespreken; m'n portefeuille behoefde ik niet open te maken. Eén man alleen, die Fokkers voortreffelijkheid inzag, maar nog te jong was, om toen veel invloed te kunnen doen gelden: inspecteur Siegert, de latere chef van den geheelen Duitschen vliegdienst. Die help hem, waar gij maar kon, op den nieuwen weg met een eigen doel, dien Fokker nu wilde inslaan. Verschafte hem een Gnomemotor voor zijn nieuwe proeftoestel.

Daarmee begon hij zijn kunstvluchten. Het legerbestuur wilde echter van deze machines niets weten, omdat het in zijn oogen acrobaten machines waren, nog niet inziende, dat hieruit de zoo gevreesde Fokker-jachtvliegtuigen zouden geboren worden.

Iets merkwaardigs bij Fokker: het eene toestel stond nog niet goed en wel op stapel, of hij had al een ander in zijn hoofd; later is het vaak voorgekomen, dat hij machines afleverde, die hij in zijn voortijlenden geest al onderwetsch noemde, en terwijl hij al een volgend type aan het bouwen was!

Garros was het, die met een machinegeweer het eerst door de schroef schoot; d. w. z. ook tegen de daarom gepantserde bladen; Fokker loste het vraagstuk van het schieten tusschen de schroefbladen practisch op. Dat gaf hem de eerste groote opdrachten voor de jachtvliegtuigen, waarmee Immemann en Bölcke opstegen.

Versterkt, zouden dat de machines worden, die van 1915 tot zomer 1916, toen de Nieuport uitkwam, Duitschland de overmacht in de lucht verschafte. Zomer 1916 verdwijnt Fokker voor een jaar. Albatros schijnt hem met z'n tweedekker voor één persoon toen te verdringen. Maar zomer 1917 komt hij weer uit met een verspanningslooze driedekker, daarna de zoo beroemde D VII, verspanningslooze tweedekker. (Deze machine is het, die thans door de N. V. Vliegtuigenfabriek Fokker aan ons leger en aan onze marine geleverd wordt, en die zoo uitstekend voldoet. Red Hbld.) en even daarna met de poppenmachine, zooals wij haar noemden: de eendekker parasol, die weinig meer aan het front is toegepast, evenmin als zijn uitvinding van een door motorische kracht gedreven geweer, zoodat 900 schoten per minuut konden gelost worden. De beide laatste toestellen zijn ongetwijfeld de beste gevechtsvliegtuigen die in den heelen oorlog zijn gebouwd: snel, gevoelig en van ongekende stijgkracht.

Voor mij, en ik durf zeggen: voor vrijwel al m'n tijdgenooten is Fokker de geniaalste constructeur en technisch de beste vlieger, maar tevens degene, tegenover wien met het ondankbaarst is geweest. Wie weet, misschien kwam het wel daardoor, dat de keizer zelf niets met de vliegers op had. Bij een groote parade in Schwerin negeerde hij ons — de kroonprins maakte het later goed voor zijn vader.

„Uw land mag trotsch zijn, zóó'n genie te bezitten," besloot de officier; „maar laat het hem dan ook de waardeering geven, waarin Duitschland te kort schoot."

Nederland.

Het Nederlandsch Draadloos Verzendstation.

De werkzaamheden aan het nieuwe [illegible] Verzendstation voor draadlooze telegrafie op de Kootwijksche heide bij Apeldoorn vorderen snel. Men is reeds met den bouw van het groote Seingebouw voor dit Radio station Assel begonnen. Den 9den Augustus werd de eerste steen gelegd, of liever had de eerste betonstorting plaats door de echtgenoote van den Minister van Waterstaat, Mevrouw König.

De Heer van Aalst Duitsch Doctor.

De Heer Van Aalst te Amsterdam ontving de mededeeling dat de Berlijnsche juridische faculteit hem de waardigheid van doctor in de rechten verleende, in verband met zijn verdiensten bij het tot stand komen van de credietovereenkomst en den bewonderenswaardigen juridischen vorm van dit verdrag.

Kranige Hollanders.

Een ooggetuige schrijft uit Suez aan de *Telegraaf*.

„Terwijl het Nederlandsche stoomschip *Sambodja* op de reede van Suez ontplofbare en licht ontvlambare lading lag over te nemen, brak er even na den middag door vermoedelijke onvoorzichtigheid der bootwerkers brand uit op een langszijde liggenden lichter, die geladen was met benzine.

„De vlammen sloegen direct hemelhoog en in een minimum van tijd was de lichter in een vuurpoel herschapen. De matrozen en bootwerkers sprongen waanzinnig van angst te water en zochten zwemmende in de golven een goed heenkomen.

„Alleen de état-major bleef aan boord en aan deze moedige officieren is het te danken, dat er geen vreeselijke scheepsramp méér in onze koopvaardij te boeken valt. Onder leiding van den eersten-officier Frohn, welke door afwezigheid van den gezagvoerder, die voor scheepsaangelegenheden aan den wal was, het commando overgenomen had, en den tweeden machinist J. C. Schilling, werden met de grootste snelheid de tanken gesloten met stoomlieren, en konden de enorme vlammen, die door den wind over het schip geblazen werden, niet overslaan op de scheepsruimen, welke met ontplofbare gassen gevuld waren. Daarna werd de lichter, die één groote vuurzee geworden was, door voornoemde officieren vrij van het schip gewerkt en zóó werd door dit moedige en correcte optreden van deze Hollandsche mannen, een dergelijke ramp als te Halifax en onlangs met benzinelichters in de haven van Kobs, welke ons nog versch in het geheugen liggen, voorkomen. Hulde!"

De grootste drijvende kraan.

Vorige maand is te Schiedam aan de werf *Gusto* een arm opgezet aan een drijvende kraan van reusachtige afmetingen, tot heden de grootste der wereld. De hijschhoogte bedraagt ruim 62 meter en de vlucht van den arm 57 M.

In den hoogsten stand steekt de kraan niet minder dan 75 meter boven water, dat is nog 15 meter hooger dan de spits van den grooten toren van Schiedam. De kraanconstructie is gebouwd op een toren, staande op een ponton, de kraan kan belast met 200 ton geheel ronddraaien.

Het werk van het opzetten van den arm begon 'smorgens te 4 uur en eindigde 'savonds te 10 uur. De arm, die 250 ton weegt, was te voren op het dek van den ponton gelegd. Het werk begon met het een weinig oplichten van den arm, om dien vrij te maken van den ponton, waarvoor drie groote drijvende kranen werden gebruikt. Daarna werd de kraan tegelijk ondersteund op een constructie op eenige zolderschuiten, waarna het zwaardere deel van de kraan zóó hoog werd geheschen, dat de arm door pennen aan het draaipunt van de kraan kan worden bevestigd. Daarbij bleek, dat niet alleen de afmetingen van de verschillende onderdeelen en de geheele constructie met zorg was geschied, doch ook dat de pennen, die niet minder dan 750 kilo wegen en met nog geen millimeterruimte in drie gaten draaien, zonder eenige moeite konden worden ingeschoven.

De grootste pomp.

Waarschijnlijk zal de pomp, die te Tacozijl nabij de Lemmer aan de Friesche kust wordt geplaatst, en die ten doel heeft, den waterstand van het grootste deel van Friesland in weinige dagen te regelen, in de maand September gereed zijn. Dit werktuig is het grootste dat tot dusver in de wereld gemaakt is en wordt geleverd door de fabriek „Jaffa" te Utrecht van de firma Louis Smulders.

Berichten uit de Kolonie.

Suikerwinsten.

De *Sumatra Post* schrijft over de dure suiker in Ned. Indië het volgende:

Zijn wij goed ingelicht, dan rekent de H. V. A. ditmaal op een winst van rond zeventig millioen:

De administrateur van haar suikerfabriek Djati-Roto ontvangt er alleen 9 ton van.

En inmiddels betalen we voor de Indische suiker 41 cent per kati (1¼ Amsterdamsch Pond).

Omdat de regeering ingegrepen heeft.

Had zij niet ingegrepen, dan betaalden we 80, misschien 90 cent per kati.

Omdat de productieprijs zoo hoog is?

Neen, omdat de markt zoo willig is.

En de markt is zoo willig, omdat de Indische suikerfabrikanten deel uitmaken van een trust, die de markt naar haar hand kan zetten.

Wie roert nu niet in de volle tevredenheid het schepje suiker in zijn theekopje rond!

Een ander bericht door "El Boletin Com." meegedeeld, vermeldt, dat de millionair JOSE LOPEZ RODRIGUEZ zijn suiker centrale: *La España* op Cuba onlangs verkocht voor 14 miljoen dollars aan de *Punta Alegre Sugar Company*.

Er is een tijd geweest dat de suiker door de centrales verkocht werd voor 3 dicts en toch werd er nog winst gemaakt.

De vorige week daalde de markt tot: 8 ct. Daarna steeg zij weer tot 12 dollarcent. Een paar maanden geleden was het 23 cts.

Daaruit kan men eenigszins afleiden, hoeveel winsten er door de suikerlords gemaakt zijn.

Verhooging van ambtenaarssalarissen in Suriname.

Op de vragen van den heer De Jonge betreffende verhooging van de salarissen der ambtenaren in de kolonie Suriname, is het antwoord van den heer De Graaff, Minister van Koloniën:

Inderdaad is een algemeene herziening van de salarissen der landsdienaren in Suriname in die kolonie voorbereid.

Eerst zeer onlangs hebben de resultaten van den arbeid van een in November 1919 door den Gouverneur benoemde Commissie van voorlichting betrekkelijk het ontwerp van een nieuwe regeling dier salarissen, enz. den ondergeteekende volledig bereikt. Gouverneur Staal, die op 23 Juli l.l. naar de kolonie terugkeerde, heeft daardoor geen gelegenheid gehad hier te lande omtrent de gedane voorstellen zijn meening te doen kennen, doch zal, naar hij den ondergeteekende mededeelde, zoo spoedig mogelijk na aankomst in de kolonie deze aangelegenheid ter hand nemen.

In afwachting van hetgeen te dezer zake definitief zal worden beslist — en uit het vorenstaande moge blijken, dat de ondergeteekende geen enkele mededeeling of toezegging kan doen met betrekking tot het tijdstip, waarop de nieuwe salarisregeling in werking zal kunnen worden gebracht —, werd door duurtebeslagen zooveel mogelijk te gemoet gekomen aan de moeilijkheden, waarin de landsdienaren (waaronder ten deze mede begrepen zijn de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en, in 1920, tevens de leeraren bij kerkgenootschappen, voor zoover die uit de koloniale kas ondersteuning ontvangen) zijn gekomen te verkeeren door de stijging van prijzen, terwijl verder in het begin van dit jaar aan en ten behoeve van het actief dienende personeel een uitkeering in eens ten bedrage van een maand salaris werd gegeven.

Dat ondervoeding en diepe ellende in de gezinnen der ambtenaren enkele der gevolgen zouden zijn van het nog niet definitief regelen van de salarisverhoudingen bij de Surinaamsche ambtenaren kan de ondergeteekende niet als juist aanvaarden, met erkenning overigens van het feit, dat de druk der tijden mede voor de ambtenaarsstand in de kolonie in belangrijke mate voelbaar is.

Voor en Tegen.

De inwoners van St. Domingo zijn niet bijzonder ingenomen met de Amerikaansche bezetting van hun land. Hun patriotisch gevoel komt er tegen in opstand, dat een vreemdeling er de lakens uitdeelt. Doch daartegenover mag ook wel de goede zijde er van belicht worden.

Het hoofd van het Amerikaansche bezettingsleger Generaal Snowden berichtte onlangs aan het Departement van Marine dat het militair Amerikaansch bestuur te Sto. Domingo voorspoed aan het land ge-

bracht heeft. Terwijl de jaarlijksche inkomsten aan belasting vroeger vóór de besetting nooit meer dan 700.000 dls. bedroegen, stegen deze in het afgeloopen jaar tot 3.500.000 dls.

Regen.

Dinsdag morgen van 6 tot 8 uur viel een mooie regen in de stad en omgeving varieerend van 20 – 27 mM.

Ten Westen van de stad vooral aan de Noordzijde van het eiland schijnt het dien dag veel zwaarder geregend te hebben, want o. a. op Savanet en andere plaatsen stonden, zooals men ons mededeelde, de dammen vol water.

Rook en Roet.

Woensdag hebben de Stadsbewoners aan de westzijde der haven naar hartelust weer kunnen genieten van de odeurs en parfumerien die de *Stuyvesant* in dichte golven over de stad uitbraakte. Ja alsof hij het werk niet alleen afkon, had hij als compagnon het Stoomschip *Amor* er bij geroepen en beiden wedijverden om het hardst, hoe zij 't Curaçaosch publiek met volle teugen van den overvloed van hun helsch product konden laten genieten. Het was een wedstrijd tusschen de beide schepen.

Sommige oogenblikken waren zij als onzichtbaar in den dikken zwaren rook gehuld. Aan den Waterkant vooral in de huizen, die in de windrichting lagen, was het niet te harden. Men ademde en snoof louter rook en roet.

Als men den neus snoot, kon men door de roetsporen in zijn zakdoek zich een denkbeeld vormen, wat er ook aan roet door den mond de longen binnen ging.

Gordijnen, kussens, bedde- en tafellakens waren ontoonbaar en moesten naar de washvrouw.

Het schijnt dat het Agentschap, de kapiteins en machinisten van K. W I M. maling hebben ook aan redelijke klachten. Het is zoo erg, dat de vreemdelingen er het Hotel Americano om zullen ontvluchten.

Is daar nu heelemaal niets aan te doen? Wel zeker. In ons vorig nummer hebben wij reeds duidelijk aangetoond, dat het kwaad zeer goed kan verholpen worden, als men de stokers maar leert een goed en oordeelkundig gebruik te maken van de kraan, die den toevoer van de stookolie naar de vuren regelt. Voor de K. W. I. M. is er geen enkel nadeel en niets dan voordeel aan verbonden.

Deskundigen op het gebied kunnen onze meening bevestigen.

Zou de plaatselijke *Gezondheidscommissie* deze zaak eens niet ter harte kunnen nemen? of de *Vereeniging voor het Vreemdelingen Verkeer* dit punt op de agenda kunnen plaatsen?

De aardbeving in Italië.

Italië, het klassieke land der aardbevingen, waar bijna geen tien jaren voorbijgaan zonder een ernstigen aardschok, Italië is dezer dagen weer door zulk een catastrophe geteisterd. Zoowel door de groote oppervlakte als door de hevigheid van den schok schijnt deze aardbeving wel de hevigste die bij menschengeheugenis daar plaats vond. *El Boletin Comercial* bracht het eerste bericht eerst deze week Maandag, terwijl dat telegram reeds den 8en uit Rome verzonden was.

De streek, ditmaal getroffen, is het Noorden van Italië, en ligt naar het Zuiden van de Golf van Genua, in het gebied der Ligurische Apenijnen, en omvat de provincies Toscane, Florence, Pisa, Livorno, Lucca, Massa, Reggio, Emilia, Modena en Piazzenza, welke geheel en al verwoest zijn over een oppervlakte van 200 vierkante K. M.

De schok had ditmaal een snel opgaande en dalende beweging. Florence [Firenze), de bloemenstad, schijnt het centrum van de ramp te zijn geweest. Geheel deze stad en meer dan 50 steden en honderden dorpen in den omtrek, ja de geheele provincie Toscane is in een puinhoop veranderd.

Op verschillende plaatsen o. a bij de havenstad Livorno scheurde de aarde over een groote lengte open, en verzwolg de bewoners. Op andere plaatsen sloten en openden zich die scheuren ten tweede male, en spoten stroomen van kokend water uit de scheuren te voorschijn. Prachtige kerktorens, meesterstukken van architektuur, die de eeuwen getrotseerd hadden, zijn bij honderdtallen neergestort. Op verschillende plaatsen week de zee bij het begin der aardbeving plotseling over een groote lengte van de kust terug om daarna met nog grooter geweld zijn vorige plaats te hernemen, tevens het land overstroomend en honderden slachtoffers met zich mede sleurend. Meer dan 700.000 inwoners zijn zonder huis en voeding en kampeeren in de open lucht. Voordurend blijven de aardschokken nog aanhouden. Het aantal menschen, dat bij de ramp is omgekomen, is nog moeielijk te schatten. Het is nu reeds zeker, dat meer dan 10.000 menschen bij deze ramp het leven verloren.

Sommige dorpen o.a. Barno en Formacia zijn met al hun inwoners (900) verdwenen. Het geheele leger is opgeroepen om de nog levende slachtoffers van onder de puinhopen te voorschijn te halen, doch ook dit gaat met ontzettend levensgevaar gepaard.

In het Noorden van Italie werden honderden personen, tot de reddingsbrigade behoorend, bij een nieuwen aardschok onder de neerstortende muren levend begraven. Ook in het Alpengebied werden de schokken waargenomen en stortten enorme rotsgevaarten naar beneden, die geheele dorpen bedolven en de wegen onbegaanbaar maakten. De Koning en Koningin van Italie met al de ministers vertrokken naar de streken van de aardbeving om hulp te bieden.

Een zonderlingen weerzinwekkenden indruk maakte het bericht van 10 September, dat op dien dag de aventurier Gabriel d'Annunzio de stad Fiume, waar hij zich nu reeds meer dan een jaar genesteld heeft, onafhankelijk verklaard en aan alle mogendheden bericht daarvan gezonden heeft.

In een glazen huis.

In het *Pharmaceutisch Weekblad* No. 26 van 26 Juni komt een artikel voor, getiteld:

Causerie over de Pharmacie op Curaçao van de hand van den vorigen militairen apotheker 2e klasse alhier P. VIERHOUT.

Het artikel breekt den staf over onze Curaçaosche apotheken, over de geneeskundige examencommissie, over de Gezondheidscommissie, enfin zoowat over alles. Alleen het werk, wat deze heer zelf hier gepresteerd heeft, schijnt zoowat het eenige op dat gebied geweest te zijn, wat hier goed in den haak was. Wij weten wel beter.

Officiëele berichten.

Aan den ontvanger op Aruba P. H. van Leeuwen is om gewichtige redenen acht dagen verlof verleend; en de heer H. Oduber is tijdelijk aangewezen als ontvanger.

Aan den tijd. agent van politie 2e klasse E. O. Girigorie is op zijn verzoek eervol ontslag uit 'lands dienst verleend.

De krant en het bosch.

Wat de natuur in 400 jaren heeft laten groeien, verbruikt een krant van 100,000 exemplaren in acht dagen tijds. Om 100 K. G. papier te kunnen vervaardigen, heeft men ongeveer 61½ K. G. houtstof noodig. Uit een kub. M. hout wordt ruim 1000 K. G. houtstof gewonnen. Iedere krant, die in een oplaag van 100 000 exemplaren verschijnt, verbruikt dagelijks de enorme hoeveelheid hout, welke in één jaar op een stuk grond ter grootte van een H. A. groeit. Een der grootste dennen, van het Fichte gebergte in Duitschland bereikt een hoogte van 30 M. en heeft daarbij een omvang van 5 M. Om rond dezen boom te loopen moet men 36 stappen maken en op een hoogte van ongeveer 1 M. heeft deze boom reeds den kolossalen omvang van 4½ M Deze woudreus, die eeuwen oud is, heeft een inhoud van 32 kub. M. hout en zal dus 32 000 K. G. houtstof leveren. Deze enorme hoeveelheid wordt nu door een krant van 100.000 exemplaren in acht dagen verbruikt en derhalve verslindt ze in een week wat moeder de natuur in 400 jaren heeft voortgebracht.

Zaagsel.

— Er was een tijd dat zaagsel werd weggegooid, of hoogstens gebruikt werd als brandstof. Thans echter wordt het zaagsel zorgvuldig bewaard, want het heeft waarde! Het wordt o. a. gebezigd voor de fabricage van bouwmaterialen. Vermengd met klei levert het uitstekende dakpannen en steenen op, terwijl het ook met beton vermengd wordt om vloeren te maken.

Verder fabriceert men verfstoffen uit zaagsel, terwijl in Duitschland gedurende den oorlog het zaagsel, waaruit schadelijke bestanddeelen eerst langs chemischen weg verwijderd waren, door het brood ging.

Ook kan men gas uit zaagsel stoken, een Amerikaansche vinding, die benut wordt om de huizen nabij de groote zaagmolens in het Westen van uitmuntend gaslicht te voorzien.

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

Zondagavond om 7.30 uur Overzijde

1. The U. S. Artillery Corps — March — Buglione
2. Milanesse — Ouverture — J. Baumann
3. Fiançailles — Valse — E. Wesley
4. Potpourri Classique — J. A. Boskaljon
5. Les amours d'un rossignol pour Piccolo — *Polka* — E. Damaré
6. Fantaisie sur Maria Padilla — (1 uitv) — G. Donizetti
7. Donde está la niña — Danson (1e uitv) — A. Brito
8. The first Curacoa one-step — (1e uitv) — J. P. Boskaljon

De West-Indische Gids.

Inhoud van Augustusaflevering No. 4.

West-Indische Tentoonstelling, door Joh. F. Snelleman.

De Zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname 1738 — 1816, door H. Weiss, (vervolg).

Economische arbeid op St. Eustatius van Gouvernementswege 1903—1918 door G. J. van Grol. (slot).

Sint Martin, Sint-Eustatius en Saba door B. de Gaay Fortman.

Uit de Pers.

Bibliographie.

Een Oud-bekende.

De Staatscourant van 12 Augustus meldt:

Bij Koninklijk Besluit is benoemd tot rechter in de arrond. rechtbank te Dordrecht Mr. B. DE GAAY FORTMAN thans rechter-plaatsvervanger in gemelde rechtbank, advocaat en procureur aldaar, vroeger lid van het Hof van Justitie alhier.

Het grootste torenuurwerk.

De „*Big Ben*" de groote klok op het parlementsgebouw te Londen, werd in 1859 in dienst gesteld. Ze is, naar de Scient. Amer. herinnert, de grootste klok, en ze bezit het nauwkeurigste uurwerk van de wereld. De gewichten hangen in een 160 voet hooge schacht en worden wekelijks opgewonden.

De slinger is 15 voet lang en weegt 680 Engelsche ponden; ze is zóó gevoelig, dat een gewicht van een ons, geplaatst op een bepaald gedeelte van den slinger, een vlugger of langzamer loopen van het uurwerk van één seconde per week veroorzaakt. Elk der vier wijzerplaten is 22½ voet in middellijn; het gegoten ijzeren geraamte van elke wijzerplaat weegt vier ton. De uurcijfers zijn twee voet hoog en staan zes voet van elkaar verwijderd; de minuten-teekens staan op afstanden van 35 centimeter. Het uiteinde van den minutenwijzer maakt dus elke halve minuut een sprong van 17½ c.M. De twee wijzers wegen samen 200 pond, terwijl de minutenwijzer 16 voet en de uurwijzer 9 voet lang is. De wijzers zijn geemailleerd en om ze bij donker zichtbaar te maken, zullen ze electrisch verlicht worden.

Het schoonmaken van het uurwerk is juist afgeloopen en heeft eenige jaren geduurd; men meent er op te kunnen rekenen dat in de komende jaren geen schoonmaken of herstelling noodig zal zijn.

Oorspronkelijk was de bedoeling dat de uren zouden worden aangekondigd door een klok van tien ton gewicht en de kwartieren door acht kleinere klokken. Er werd echter besloten, dat er zouden aangebracht worden een groote klok en 4 kleinere voor het speelwerk. De groote klok zou een middellijn krijgen van negen voet en een gewicht van 14 ton, zijnde driemaal het gewicht van de klok van de Sint Pauls Cathedraal. De klepel zou een gewicht krijgen van één ton en moest aangeven de noot E een octaaf lager dan de noot E van het speelwerk.

Ze werd gegoten in 1856; na afdraaiing woog ze 15 ton; naar London getransporteerd werd ze geplaatst aan den voet van de klokketoren; na beproeving bleek er een scheur in te zitten, zoodat ze niet te gebruiken was. 'n Tweede klok werd gegoten en in den toren gehangen, doch ook deze bleek gescheurd te zijn. Ze wordt daarom niet gebruikt, doch in haar plaats geeft één der vier kwartierklokken de uren aan.

De Big-Ben krijgt men dus niet hooren.

ZITTING

VAN DEN

Kolonialen Raad

OP

Maandag, den 20sten September 1920, des avonds te acht uur.

Te behandelen onderwerpen:

1o. Ingekomen stukken.

2o. Ontwerpverordening regelende de verantwoording van de ter Wees-, onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, die thans nog in administratie zijn bij den bewindvoerder en bij de Curaçaosche Hypotheekbank.

Willemstad, den 17n Sept. 1920.

De Griffier van den Raad,
BOOMGAART.

Buitenland.

„Prohibition."

Aan de *N. R. Ct.* wordt uit New-York geschreven:

Er worden in de Unie heel wat menschen gevonden, die ofschoon zelf zooal niet geheelonthouder zijnde, dan toch ten zeerste tegen het drankmisbruik gekant zijn, en die toch geen vrede kunnen hebben met de wijze, waar op „Prohibition" is tot stand gebracht.

Hun gezichtspunt wordt allerduidelijkst door den bekenden advocaat Samuel Untermyer in een brief aan *N. Y. Times* vertolkt, welke op het volgende neerkomt: Daar geen der beide groote politieke partijen in haar verkiezingsprogram (uit vrees voor stemmenverlies, Corr.) het drankverbod aangeroerd heeft, had de „Times" een hoofdartikel geschreven, waarin betoog werd, dat de drank-kwestie in de a.s. verkiezings campagne geen rol zou spelen. „Rum is not the Issue in de Campaign," had de „Times gezegd. De heer Undermyer betwist dit. Hij meent, dat de door het jongste Congres aangenomen wet, de befaamde Volstead Act, waarbij aan het 18de Amendement der Grondwet (het drankverbod inhoudend) uitvoering werd gegeven, wel degelijk in de verkiezingsstrijd naar voren komt, ook al bewaren de verkiezingsprogramma's er het stilwijgen over. En hij ontkent, dat zulks, gelijk de „Times" beweerde, een vernedering der Ameriaansche poltiek zou wezen. Het gaat hier niet over de kwestie van nat of droog, zegt Untermyer, doch over de uiterst gewichtige vraag, of het volk met het 18e amendement de bedoeling had, het Congres een mandaat te verleenen, waarbij het 't gebruik in huis van niet-bedwelmende dranken verbieden kon, en of het Congres in de uitoefening dezer volmacht haar bevoegdheden niet te buiten is gegaan.

Overtuigd geheelonthouder en voorstander van federale maatregelen in dit opzicht — als zijn, a practischer — als hij is, en doordrongen van het besef, dat geen enkele politieke partij het aandurft voor den terugkeer van de verderfelijke kroeg te ageeren, meent de schrijver niettemin. dat het Congres het recht mist om onder de leus van uitvoering van een grondwetsamendement de grondwet zelf onder den voet te loopen en zichzelf bevoegdheden, waarmede het niet door het volk is bekleed, toe te kennen. De Volstead-wet toch is in haar huidigen vorm een brutaal stuk legislatieve chicane en haar wetteloosheid mist zelfs de verdienste van een fatsoenlijk excuus. Zij zweept tot wetsverachting op, en het is om die reden en niet omdat zij onbedwelmend bier verbiedt, dat haar wijziging in de oogen van hen, die wet en orde getrouw zijn, gebiedend wordt.

Het 18de amendement verbiedt toch het vervaardigen van dronkenmakend („intoxicating") vocht als drank en verleent aan het Congres en de Staten de samengaande („concurrent") bevoegdheid om dit verbod door de benoodigde wetgeving uit te voeren.

En wat heeft het Congres nu gedaan? Het heeft zijn bevoegdheid, om de fabricage van dronkenmaken de dranken te verbieden, zoodanig uitgelegd, dat het de productie en den verkoop van dranken, welke slechts ½ % alcohol bevatten, en welke, naar door de sterkste geheelonthouders wordt toegegeven, in de verste verte niet bedwelmend geacht kunnen worden, bij bepaalde wetgeving verbiedt. Het gaat hier dus niet om „rum of geen rum", noch om het 18e amendement, dat een weldaad voor het land is, doch om een verregaand machtsmisbruik van het Congres, waartoe het onder de zweep der „Anti-Saloon League" gedreven is. Door deze daad van usurpatie heeft het 't geheele onderwerp in de politieke arena als een zaak voor eindelooze strijdvraag geslingerd.

De menschen dachten dat ze whiskey, sterke dranken en de „saloon" uitbanden, doch thans bevinden zij, dat zij zich in de onschuldige gewoonten van onze in den vreemde geboren bevolking gemengd hebben, dat wij hen zelfs het gebruik thuis van niet-bedwelmende lichte dranken, welde door geslachten bij het maal genuttigd zijn, verbieden, terwijl wij de rijken in staat hebben gesteld hun kelders tot berstens toe met likeuren, voldoende voor jaren van toekomstig gebruik, te vullen. Dit is een niet-deugende klassewetgeving, welke in de groote steden, waar zij het ergste van noode is, slechts sporadisch wordt toegepast en in het algemeen openlijk overtreden wordt.

Bolsjewisme en godsdienst.

Het volgende wordt in het Amsterdamsche „*Predikbeurtenblad*" verteld door Dr. J. H. Gunning, J. Hz.

„Den 2en Januari 1919 viel Riga in handen der Bolsjewieken, en, evenals overal elders, openbaarde zich terstond de bitterste vijandschap tegen het Christendom. Een ooggetuige — een der ontkomen predikanten uit Riga — beschrijft het lijden, dat nu aanving, aldus:

„Alle godsdienst werd aanstonds tot privaatzaak verklaard. Nergens mocht in eenige openbare inrichting meer in woord of afbeelding op iets godsdienstigs ook maar gezinspeeld worden. Het godsdienstonderwijs werd evenals het gebed in de school verboden. Toen kwamen de kinderen vóór schooltijd in de kerken saam om te bidden. In de kerken spraken de communisten van de kansels allerlei onzin en Godslastering. De Satan werd als de eerste revolutionnair verheerlijkt, die aan de menschen de vrijheid van de slavernij van God wilde brengen. De arbeidersmarseillaise werd in de kerken gezongen en de organisten werden gedwongen de melodie er bij te spelen. Eckhardt werd van den kansel gesleurd, Hofman van het altaar weggerukt, terwijl hij aan zijn aannemelingen het Heilig Avond maal uitreikte. In de gevangenis ontmoetten wij elkander. Een ware vervolging brak los. De een werd voor de keus gesteld: „Verloochen Christus, of gij wordt doodgeschoten;" tot een ander zeide men: „Geef uw leeraarsambt op, dan laten wij u leven."

„Toen de Baltische en Duitsche troepen naderden en de Bolsjewieken inzagen, dat hun heerschappij ten einde liep, vermoordden zij nog vóór hun vlucht 32 gijzelaars in één gevangenis. Zij stierven als helden.

„Alleen in Riga hebben de communisten 3654 doodvonnissen uitgesproken.

„En zoo ging het overal. Priesters en predikanten heeft men aan de deuren der kerken gekruisigd, aan hun eigen tafels gespijkerd, de oogen uitgestoken, langzaam verbrand, bij 30 graden koude levend laten invriezen, kortom alle denkbare martelingen aangedaan, alléén omdat zij Christus niet wilden verloochenen. En teedere jonkvrouwen, ja kinderen in den eersten bloei der jeugd, zijn standvastig in den dood gegaan, omdat zij den Heiland trouw wilden blijven, al konden zij ook met één enkel woord of één enkel handteekening hun leven redden. Sedert de dagen der heidensche keizers is zulk een vervolging over de Kerk des Heeren niet aangebroken."

Een socialist tegen het anti-papisme.

De Belgische soc.-dem. minister Destrée heeft in „Le Peuple" (Het Volk) een krachtig stuk geschreven tegen de partijgenooten, die te Charleroi een motie aannamen tegen de begrooting van eeredienst.

„Ter gelegenheid van een voorgewende verhooging van de wedde der geestelijken — voorgewend, gezien den lagen stand van ons geld — meent de Federatie te verbieden aan haar afgevaardigden den socialistischen minister te ondersteunen, die de taak heeft deze zaak op harmonieuze wijze te regelen."

„*Hoe kan men beweren, zonder onderhevig te zijn al het ellendigste fanatisme, dat hetgeen rechtvaardig is voor de ambtenaars, arbeiders, kamerleden, onrechtvaardig wordt voor de priesters?*"

Men let wel, een socialistisch minister.

Niet malsch, voegt de (Belgische) *Standaard* daarbij, voor collega Ernest, onze minister van Wetenschappen en Kunsten, evenzeer als voor de liberalen die meenden bij de socialisten een gunstig anti-klerikaal terrein te vinden.

Niet meer gehoorzamen.

We vertalen uit het Fransche katholieke dagblad *La Croix*:

„De Anglicaansche kerk is, als men 't mag zeggen, dans le mouvement. Zij heeft zoo juist de echtgenoote ontslagen van den plicht om aan haar man te gehoorzamen, terwijl ze het voorschrift om hem lief te hebben, handhaaft.

„Tot nu toe verbond de vrouw zich (bij het huwelijk) om haar man lief te hebben, te verzorgen en te gehoorzamen.

„Die gehoorzaamheid gaat er af, want deze belofte is weggelaten in de nieuwe uitgave van het Prayer-book door Rev. Dalton, van de Windsor-kapel

„De wereld zal er niet beter op worden." Le monde n'en marschera pas mieux.

Aldus de *Croix*.

25.000 arbeiders ontslagen.

Naar aanleiding van de houding der arbeiders bij de Elberfelder verffabrieken afd. Leverkussen bij Keulen, heeft de directie, teneinde de terroristische intriges, die de laatste dagen in een stelselmatige weigering om te arbeiden ontaardden, tegen te gaan, besloten van Maandag 2 Aug. 6 uur af 't geheele bedrijf te sluiten, en met uitzondering van die der vitale bedrijven, alle arbeiders te ontslaan.

De directie is tot dezen maatregel des te eer overgegaan, daar het gezag, dat noodig is om een geregelde productie mogelijk te maken door het optreden der arbeiders ernstig leed.

Circa 25,000 man worden door dezen maatregel getroffen.

Porceleinen geld.

De Duitsche regeering heeft proeven genomen met de vervaardiging van geldstukken van porcelein. Er waren reeds fraaie modellen vervaardigd. Zoo stond op den achterkant van het 5 Mark-stuk een ouderpaar afgebeeld, dat zegenend de handen over een kind uitstrekte, hetwelk zijn handen smeekend ten hemel hief.

Op het 2 Mark-stuk stond een knaap afgebeeld, die in een scheepje graan overbracht.

Het 1 Mark-stuk vertoont het beeld van een afgeknotten eik, waaraan nieuwe takken ontsproten, het 50 pfennig-stuk het beeld van een adelaarskop, het 20 pfennig-stuk een fakkel. het 10 pennig-stuk een dubbele garve.

Maar...... het is niet in omloop gebracht, vermoedelijk omdat het breekt, als men 't liet vallen.

De Saksische regeering vindt dat blijkbaar geen bezwaar en voor de schatkist is het dat ook niet, alleen voor den onvoorzichtigen bezitten. Zij gaat er vijf millioen Mark van uitgeven.

Aan onze Abonné's.

In den laatsten tijd bereiken ons herhaaldelijk klachten van onze abonné's OVER HET NIET ONTVANGEN VAN DEN „AMIGOE DI CURAÇAO."

In verband daarmede verzoeken wij onze Abonné's eventueele *verandering van woonplaats* ons *terstond* op te geven.

Door een nauwkeurige contrôle vóór de verzending heeft onze administratie de *zekerheid*, dat aan ALLE abonne's een exemplaar der courant wordt verzonden, zoodat wij de abonné's beleefd verzoeken, *bij het NIET ontvangen der courant*, voortaan hun klachten aan den DIRECTEUR DER POSTENRIJEN alhier te richten.

De Administratie
v/d „AMIGOE DI CURAÇAO."

4—4